משנה · אחרונים · עיקר תוספות יום טוב · סדר זרעים

עיקר תוספות יום טוב על משנה דמאי

משולם בן יואל כץ, רבי יום טוב ליפמן הלר הלוי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

עיקר תוספות יום טוב על משנה דמאי

משולם בן יואל כץ, רבי יום טוב ליפמן הלר הלוי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/עיקר-תוספות-יום-טוב-על-משנה-דמאי/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה א 4
משנה ב 4
משנה ג 4
משנה ד 4
פרק ב 5
משנה א 5
משנה ב 5
משנה ג 5
משנה ד 5
משנה ה 5
פרק ג 6
משנה א 6
משנה ב 6
משנה ג 6
משנה ד 7
משנה ה 7
פרק ד 7
משנה א 7
משנה ב 7
משנה ג 8
משנה ד 8
משנה ה 8
משנה ו 8
משנה ז 8
פרק ה 8
משנה א 8
משנה ב 9
משנה ג 9
משנה ד 9
משנה ה 9
משנה ז 9
משנה ח 9
משנה ט 10
משנה י 10
משנה יא 10
פרק ו 10
משנה א 10
משנה ג 10
משנה ד 10
משנה ה 11
משנה ז 11
משנה ח 11
משנה ט 11
משנה יא 11
משנה יב 11
פרק ז 11
משנה א 11
משנה ב 12
משנה ג 12
משנה ד 12
משנה ה 12
משנה ו 12
משנה ז 12
משנה ח 13

פרק א

משנה א

א מַסְקָנָא דִּלְכֻלֵּי עָלְמָא רֹב עַמֵּי הָאָרֶץ מְעַשְּׂרִין הֵן הִלְכָךְ לֹא גָזְרוּ בְּלָאו. וַאֲפִלּוּ הָכִי חָשׁוּ לְמַעוּט הָכָא דִּשְׁכִיחֵי טוּבָא וְהָיוּ הַרְבֵּה נִכְשָׁלִים. תּוֹסְפוֹת. וּדְמַאי, דְּא מַאי:

ב וְלֹא פֵּרֵשׁ מַה יֵּעָשֶׂה בָּהּ, אִם יִתְּנֶנָּה לַכֹּהֵן אוֹ יִמְכְּרֶנָּה לוֹ. וְדַעַת הָרַמְבַּ"ם דְּנוֹתְנָן לַכֹּהֵן, אֲבָל הָר"ש כָּתַב אוֹ נוֹתֵן לוֹ אוֹ מוֹכֵר לוֹ הַיֶּתֶר לְפִי חֶשְׁבּוֹן:

ג **וְהַכֶּסֶבָּר**. מִדְּאִפְּסִיק שֶׁבִּיהוּדָה בֵּין חֹמֶץ לְכֶסֶבָּר שְׁמַע מִנָּהּ דְּכֶסֶבָּר לְאו בִּיהוּדָה הוּא אֶלָּא בְּכָל מָקוֹם. וְכֵן הוּא בָּר"מ וּבָרַ"ש בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי דְּגַם כֶּסֶבָּר בִּיהוּדָה:

משנה ב

ד הַיְנוּ הַבְּעָלִים:

ה אֲבָל הַתּוֹסְפוֹת קַיְמוּ הַגִּירְסָא וּפֵרְשׁוּ דְּיֵשׁ לוֹמַר כָּךְ, מְחַלְּקִין כֶּסֶף עַל כֶּסֶף אֲפִלּוּ לַחֲזֹר וְלִפְדּוֹת אוֹתוֹ הַכֶּסֶף עַל דָּבָר אַחֵר, וְכֵן נִחְשֶׁת עַל הַפֵּרוֹת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ כֶּסֶף עַל כֶּסֶף, וּבִלְבָד שֶׁיִּפְדֶּה, פֵּרוּשׁ בִּלְבַד שֶׁיְּהֵא דַּעְתּוֹ מִתְּחִלָּה כְּשֶׁיְּחַלֵּל נְחֹשֶׁת עַל הַפֵּרוֹת לַחֲזֹר וְלִפְדּוֹת הַפֵּרוֹת, אָז מֻתָּר, אֲבָל אִם הָיָה אָז דַּעְתּוֹ לְהַעֲלוֹתָן וְנִמְלַךְ לִפְדּוֹתָן צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָן:

משנה ג

ו וּבִירוּשַׁלְמִי פְּלִיגֵי רַבִּי אוֹשַׁעְיָא וְרַבִּי יוֹחָנָן. דְּרַבִּי יוֹחָנָן אוֹמֵר בְּשָׁעָה שֶׁגָּזְרוּ עַל הַדְּמַאי לֹא גָזְרוּ עַל דְּבָרִים הַלָּלוּ, וּלְרַבִּי אוֹשַׁעְיָא אֵימַת קָדְשִׁים עָלָיו וְאֵינוֹ נוֹתֵן לַכֹּהֵן דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְתֻקָּן:

ז **וְהַמְדַמֵּעַ**. הַתְּרוּמָה שְׁמָהּ דְּמָעָה מִלְּשׁוֹן הַפְסוּק מְלֵאָתְךָ וְדִמְעָךְ:

ח הַיְנוּ אֲלִיבָּא דְּרַבִּי אוֹשַׁעְיָא. אֲבָל לְרַבִּי יוֹחָנָן לֹא גָזְרוּ וְאֵין צָרִיךְ לְטַעַם לֹא חִישִׁינַן וְכוּ', וְטַעֲמָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן דְּכֹל לַכֹּהֵן לֹא גָזְרוּ, וּכְעֵין דְּאִיתָא סוֹף פֶּרֶק ה'. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ט **שֶׁמֶן עָרֵב**. וּלְשׁוֹן הָרַ"ש דְּעִקְּרוֹ לְמֻשִׁיחָה וְלֹא לַאֲכִילָה דַּחֲמִירָא, כְּלוֹמַר אַף עַל גַּב דְּסִיכָה נַמִּי כִּשְׁתִיָּה כְּדִלְקַמָּן מִכָּל מָקוֹם לֹא חָמוּר כְּמוֹ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה עַצְמָהּ:

משנה ד

י **וּמִשְׁתַּתְּפִין בּוֹ**. נָקֵט שִׁתּוּף לְגַלּוּיֵי אַמְּעָרְבִין, דְּבֵין בַּחֲצֵרוֹת וּבֵין בְּתְחוּמִין. דַּהֲוָה אָמֵינָא דַּוְקָא בַּחֲצֵרוֹת שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא תַּקָּנַת שְׁלֹמֹה אֲבָל תְּחוּמִין דְּאַף לְמַאן דְּאָמַר דְּרַבָּנָן סְמָכוּהוּ אַקְּרָאֵי חָמִיר, קָא מַשְׁמַע לָן שִׁתּוּף דְּגַם כֵּן תַּקָּנַת שְׁלֹמֹה הוּא:

יא דְּטָעוּנָה כּוֹס (וְכָל שֶׁכֵּן בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין דְּמֻתָּר בִּדְמַאי, וְעַיֵּן רֵישׁ פֶּרֶק ז' דִּבְרָכוֹת). תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ב

משנה א

א לְשׁוֹן הַר"מ, בֵּין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בֵּין בְּחוּצָה לָאָרֶץ, וְאִם כֵּן פֵּרוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁיָּצְאוּ לְחוּץ לָאָרֶץ חַיָּבִין בִּתְרוּמָה וּבְמַעֲשֵׂר:

ב וְאֵין רְצוֹנוֹ בְּאֵלּוּ הַמִּינִים הַמִּין כֻּלּוֹ, אֶלָּא חֵלֶק יָדוּעַ מֵאוֹתוֹ הַמִּין שֶׁלֹּא יִמְצָא כָמוֹהוּ אֶלָּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּלְבָד, וְעַל כֵּן יִתְחַיֵּב בּוֹ דְּמַאי בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא. הָרַ"מ:

משנה ב

ג **שֶׁהוּא כּוֹ**'. וְצָרִיךְ שֶׁיְּקַבֵּל עָלָיו דְּבָרִים אֵלּוּ. וּכְשֶׁיָּבֹאוּ עֵדִים שֶׁקִּבֵּל דְּבָרִים אֵלֶּה בָּרַבִּים וְשֶׁהוּא רָגִיל בָּהֶם תָּמִיד הֲרֵי זֶה נֶאֱמָן. הָרַ"מ:

ד שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן שֶׁיֹּאמַר כִּי מַה שֶּׁאָכַלְתִּי עִמּוֹ הָיָה מְעֻשָּׂר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא נוֹגֵעַ בְּעֵדוּתוֹ. הָרַ"מ:

משנה ג

ה **חָבֵר**. נִקְרָא תַּלְמִיד חָכָם, וְכֵן יִקְרְאוּ לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים חֲבֵרִים, וְנִקְרְאוּ בְּזֶה הַשֵּׁם כִּי חֶבְרָתָם זֶה לָזֶה חֶבְרָה נֶאֱמֶנֶת כִּי הִיא חֲבוּרָה לְשֵׁם שָׁמַיִם. הָרַ"מ:

ו לְכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּאִיכָּא בֵּינַיְהוּ דְּזָקֵן וְתַלְמִיד חָכָם, דְּתַלְמִיד חָכָם אַף עַל פִּי שֶׁאֵין צָרִיךְ בִּפְנֵי שְׁלֹשָׁה צָרִיךְ לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ שְׁלֹשִׁים יוֹם. אֲבָל הַזָּקֵן אֵין צָרִיךְ גַּם לָזֶה, אֶלָּא שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּן. עַיֵּן בְּכוֹרוֹת דַּף ל: וְעַיֵּן בְּתוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ז דְּהָא דְּאֵין עַם הָאָרֶץ נֶאֱמָן לוֹמַר שֶׁלֹּא נִטְמְאוּ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל וְיֶשְׁנוֹ בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת, לְפִי שֶׁאֵין בְּקִיאִין בְּדִקְדּוּקֵי טָהֳרוֹת וְטֻמְאוֹת, הִלְכָךְ לְעִנְיַן שֶׁלֹּא הֻכְשְׁרוּ נֶאֱמָן שֶׁאֵין זֶה צָרִיךְ לְשׁוּם בְּקִיאוּת לְדַקְדֵּק. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ח אֲפִלּוּ עָשָׂר אֶת פֵּרוֹתָיו לְפָנָיו:

משנה ד

ט **הַנַּחְתּוֹמִים**. וּלְקַמָּן בְּרֵישׁ פֶּרֶק ה' מְפָרֵשׁ דְּהָכָא בְּמוֹכְרִים בְּמִדָּה דַּקָּה עָסְקִינַן וּמִתְּרֵי טַעֲמֵי דְּמְפָרֵשׁ הָכָא בְּחֶנְוָנִים. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

י וְהָא דְּתָנַן לְעֵיל דְּאֵין חָבֵר רַשַּׁאי לִמְכֹּר לְעַם הָאָרֶץ, אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּחָבֵר דְּהָכָא לָאו דַּוְקָא אֶלָּא דְּנֶאֱמָן לְמַעֲשְׂרוֹת. וְעוֹד יֵשׁ לוֹמַר דְּאַתְיָא אַלִּיבָּא דְּמַאן דְּאָמַר דְּמֻתָּר לִגְרֹם טֻמְאָה כוּ': יא **סִיטוֹן**. בִּלְשׁוֹן יָוָן חִטִּין וּמְשׁוּם שֶׁקּוֹנֶה הַרְבֵּה חִטִּין בְּיַחַד קוֹרֵא לוֹ סִיטוֹן. רַשְׁבַּ"ם. וְעַל זֶה נִקְרָא כָּל תַּגָּר גָּדוֹל סִיטוֹן:

משנה ה

יב **פֵּרוּשׁ גִּירְסָא הַמְהֻפָּךְ**. כָּל הַדְּבָרִים שֶׁדֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לִמְכֹּר בְּגַסָּה מֻתָּר לוֹ לְמָכְרָן דְּמַאי אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מוֹדֵד בְּדַקָּה, וְזֶה שֶׁאָמַר טְפֵלָה דַּקָּה לַגַּסָּה. וְאִם הַדָּבָר נִמְכָּר מִמַּה שֶׁדֶּרֶךְ

לְמִדֹּד בְּמִדָּה דַקָּה אֵינוֹ מֻתָּר לְמָכְרוֹ דְּמַאי אֶפְלוּ לְמִדֹּד בְּמִדָּה גַסָּה, שֶׁרַבִּי מֵאִיר הוֹלֵךְ אַחַר דָּבָר הַנִּמְכָּר. הָרַ"מ:

יג דְּרַבִּי מֵאִיר הוֹלֵךְ אַחֲרֵי הַמְּדִידָה הֵיאַךְ הִיא וְלֹא אַחַר הַדָּבָר הַנִּמְכָּר מַה שֶּׁהוּא:

יד **דִּינָר**. שִׁעוּרוֹ שִׁשָּׁה זוּזִים מְכֻסָּף, וּמִשְׁקַל כָּל זוּז שִׁשָּׁה עָשָׂר שְׂעוֹרִים, הָרַ"מ. וְזוּז שֶׁכָּתַב רְצוֹנוֹ לוֹמַר מָעָה:

פרק ג

משנה א

א אֵיפָא דְּמוֹקֵי הָכִי בַּיְרוּשַׁלְמִי. וְעַיֵּן בְּסוֹף פֶּרֶק קַמָּא דְּעֵרוּבִין:

ב מֵימְרָא אָמַר רַב הוּנָא תְּנָא בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים אֵין מַאֲכִילִין וְכוּ':

ג וּבְחִבּוּר הָרַמְבַּ"ם נִרְאֶה שֶׁחָזַר בּוֹ וְאֵין לְחַלֵּק בֵּין אֲכִילָה אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת לַאֲכִילָה בְּבֵיתוֹ. וְכֵן בְּתוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב מוֹכִיחַ מֵהַגְּמָרָא (דְּכָל שֶׁכֵּן) מִדְּאָמְרִינַן מְגוּ דְּאִי בָּעֵי מַפְקִיר לְנִכְסֵיהּ וַהֲרֵי בְּבֵיתוֹ אוֹכֵל, אֶלָּא עַל כָּרְחָךְ דְּאֵין לְחַלֵּק:

משנה ב

ד מְסַיֵּם הָרַ"שׁ דִּתְנַן בְּפֶרֶק קַמָּא דְּמַעֲשְׂרוֹת יָרָק הַנֶּאֱגָד מְשֻׁיָּאָגֵד. וְקוֹדֶם לָכֵן כִּי מַשְׁלִיךְ הֲרֵי מַפְקִירוֹ וּפָטוּר מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת:

ה **וְנִמְלַךְ**. חָזַר בַּעֲצָתוֹ, תַּרְגּוּם אִיעֲצָךְ אַמְלְכִינָךְ:

ו וּלְטַעֲמֵיהּ אָזֵיל שֶׁפָּסַק כְּמַאן דְּאָמַר פֶּרֶק קַמָּא דְּקִדּוּשִׁין שֶׁכָּל שֶׁדַּרְכּוֹ בְּהַגְבָּהָה אֵינוֹ נִקְנֶה אֶלָּא בְּהַגְבָּהָה. וְעַיֵּן בְּתוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ז **עַד שֶׁיִּעָשֵׂר**. בַּיְרוּשַׁלְמִי וְלֹא נִמְצָא עוֹשֶׂה תַּקָּלָה לַבָּאִין אַחֲרָיו, פֵּרוּשׁ שֶׁיִּסְבְּרוּ הַכֹּל דְּמַאי וְיַפְרִישׁוּ מַה שֶּׁתִּקֵּן זֶה שֶׁהוּא פָּטוּר עַל הַשְּׁאָר שֶׁהוּא חַיָּב וְהַשֵּׁנִי עוֹשֶׂה אוֹתָן צְבוּר לְפָנָיו וְיִקְבְּעֵם לְתוֹךְ פֵּרוֹתָיו:

משנה ג

ח **בַּדֶּרֶךְ**. וְנִקְבְּעוּ לְמַעֲשֵׂר:

ט **לְהַצְנִיעַ**. לִשְׁמֹר וְלִגְנֹז כְּמוֹ וְהַצְנֵעַ לֶכֶת:

י **עַד שֶׁיִּעָשֵׂר**. וְכָל שֶׁכֵּן אִם יֹאכְלֵם בְּעַצְמוֹ שֶׁלֹּא יֹאכַל עַד שֶׁיִּעָשֵׂר, דְּהָא בְּהַקְבָּעוּ לְמַעֲשֵׂר עָסְקִינַן כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי. אֶלָּא קָא מַשְׁמַע לָן דְּאַף לְהוֹצִיא מִתַּחַת יָדוֹ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְתֻקָּן אָסוּר:

יא **שֶׁיּוֹדִיעֻנּוּ**. כִּי הוּא מֻתָּר לוֹ לִשְׁלֹחַ טָבֶל וּלְהוֹדִיעַ לְמִי שֶׁיִּשְׁלְחֶנּוּ שֶׁהוּא טָבֶל וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ רַבִּי יוֹסֵי שֶׁמָּא אִם נַתִּיר לוֹ יִשְׁלַח לוֹ וְלֹא יוֹדִיעֻנּוּ. הָרַ"מ. וּמִזֶּה מוּבָן הַטַּעַם שֶׁמּוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי שֶׁבִּדְמַאי אָסוּר, דְּמִשּׁוּם דְּקִיל יֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁלֹּא יוֹדִיעֻנּוּ:

משנה ד

יב מֵירֵי בְּמַפְקִיד חֻלִּין מְתֻקָּנִים:

משנה ה

יג וְצָרִיךְ עִיּוּן דִּלְעֵיל בְּטוֹחֵן עוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁנֶּחְשַׁד לְהַחְלִיף בְּשֶׁל יִשְׂרָאֵל נַמִּי הֲוֵי לָן לְמֵיחַשׁ כָּזֶה. וְאֶפְשָׁר כֵּיוָן שֶׁיַּד הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים בְּאֶמְצַע וְהֶחָבֵר אֵינוֹ מוֹצִיא מִיָּדוֹ לְיַד יִשְׂרָאֵל לֹא הֲוֵי בִּכְלָל כוּ'. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

יד וּבְהָא פְּלִיגִי, דְּרַבָּנָן סָבְרִי דִּלְטוֹבָה מִתְכַּוֵּנֶת. אֲבָל אִי יָדְעִינַן דִּלְגָזֹל מְכַוֶּנֶת מוֹדוּ רַבָּנָן:

טו **אֶת הַמִּתְקַלְקֵל**. וְגַבֵּי פֵּנְדִּקִית לֹא תָנֵי הַמִּתְקַלְקֵל, לְפִי שֶׁאַכְסָנַאי תָּמִיד סוֹמֵךְ עַל הַפֵּנְדִּקִית, לְפִיכָךְ חוֹשֶׁשֶׁת בְּיוֹתֵר. רַשׁ"י:

פרק ד

משנה א

א **מוֹצָאֵי שַׁבָּת**. רְצוֹנוֹ לוֹמַר לֵיל יוֹם רִאשׁוֹן אַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים, אֲבָל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת אוֹכֵל. הַר"מ:

ב **לֹא יֹאכַל כּוּ'**. עַל הַכֹּל עַל שֶׁאָכַל בְּשַׁבָּת וְעַל הַנִּשְׁאָר, שֶׁלֹּא הֵקֵלּוּ וְהֶאֱמִינוּהוּ אֶלָּא לְצָרְכּוֹ אוֹתוֹ שַׁבָּת. הַר"מ:

ג **עַד שֶׁיְּעַשֶּׂר**. רְצוֹנוֹ לוֹמַר תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי הַמְחֻיָּבִים לְדָמַאי. הַר"מ:

ד **לֹא יֹאכַל**. כִּסְתָם מַתְנִיתִין פֶּרֶק ד' דִּבְכוֹרוֹת, כָּל הֶחָשׁוּד עַל הַדָּבָר לֹא דָנוֹ וְלֹא מְעִידוֹ:

ה **לִמְקוֹמָהּ**. יְרוּשַׁלְמִי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמַאי שֶׁחָזְרָה לִמְקוֹמָהּ מְדַמַּעַת:

ו **עַל פִּיו**. וּמֵירֵי כְּשֶׁהִפְרִישָׁהּ הֶחָבֵר אוֹ הָעַם הָאָרֶץ בְּפָנֵינוּ לְפִי שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁלֹּא נַאֲמִינֵהוּ, וְנָפְלָה לִמְקוֹמָהּ לַתִּשְׁעִים וְתִשְׁעָה שֶׁמֵּהֶם הֻפְרְשָׁה. שׁוֹאֲלִין אֶת הָעַם הָאָרֶץ אִם כְּבָר תִּקְּנָהּ גַּם כֵּן לְעַצְמוֹ, שֶׁנִּמְצָא שֶׁלֹּא הָיָה צָרִיךְ לִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר זֹאת וְאֵין כָּאן דְּמוּעַ:

משנה ב

ז רְצוֹנוֹ לוֹמַר מִשֶּׁלִּי:

ח **לֹא יֹאכַל**. וְאַף עַל פִּי שֶׁאָמַר לוֹ מְעַשְּׂרִין הֵן, דְּלֹא דָמֵי לְלוֹקֵחַ פֵּרוֹת דְּלְעֵיל, דִּכְשֶׁכְּבָר לָקַח וַהֲרֵי הֵן שֶׁלּוֹ הִתִּירוּ לוֹ שֶׁיִּסְמֹךְ בְּשַׁבָּת עַל פִּיו, אֲבָל הָכָא לֹא הִתִּירוּ לוֹ שֶׁיֹּאכַל עִם עַם הָאָרֶץ עַל פִּיו אֶלָּא בַּשַּׁבָּת הָרִאשׁוֹנָה מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ג

ט הָאֶרִיךְ לְהַפְלִיא דְּהָרֵי בְּרֵישׁ מְכִילְתִּין מְפָרֵשׁ דְּעַמֵּי הָאָרֶץ חֲשׁוּדִין עַל מַעֲשֵׂר עָנִי וְאֵיךְ סַגִּי בְּקְרִיאַת שֵׁם בִּלְבָד. וּמַסִּיק מִפְּרוּשׁ הַיְרוּשַׁלְמִי דְּרַבָּנָן לִדְבָרָיו דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר קָאָמְרוּ דְּסָבְרִית דִּלְא נָחְשְׁדוּ. וְעַיֵּן בְּתוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ד

י **שֶׁקְּרָא שֵׁם**. רְצוֹנוֹ לוֹמַר בְּעֶרֶב שַׁבָּת:

יא **לִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר**. הָרַ"שׁ, וְלִתְנֵי תְּרוּמָה גְּדוֹלָה שֶׁל וַדַּאי, וּמַסִּיק מִשּׁוּם דְּלָאו אוֹרְחַיֵּהּ לְהַשְׁהוֹתָהּ וּרְגִילִין לְהַפְרִישָׁהּ לְאַלְתַּר אֲפִלּוּ קֹדֶם שֶׁהֵבִיאָהּ לַבַּיִת. וּדְלֹא תָּנֵי מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁל וַדַּאי לְפִי שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁקָּרָא שֵׁם אֵין בּוֹ תּוֹעֶלֶת לִתְּנוֹ לַלֵּוִי בְּשַׁבָּת זֶה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַפְרִישׁ בְּשַׁבָּת תְּרוּמָה שֶׁבַּמַּעֲשֵׂר דַּהֲוָה כְּמִתַּקֵּן מָנָא. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

יב וְאֵין אִסּוּר אַחֲרֵי שֶׁהִפְרִישׁוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת אֶלָּא בְּהוֹלְכָה לַכֹּהֵן. וְאֵין כָּל הַמַּתָּנוֹת שָׁוִים בָּזֶה:

משנה ה

יג **שֶׁהוּא נֶאֱמָן**. לְעִנְיַן אִסּוּר כָּל יִשְׂרָאֵל בְּחֶזְקַת כַּשְׁרוּת הֵם שֶׁאֵינָם אוֹכְלִים דְּבַר אִסּוּר. וְהָכָא בִּמְכִילְתִּין לְעִנְיַן מַעֲשְׂרוֹת וּתְרוּמָה מִיָּרֵי:

יד **אֵינוֹ נֶאֱמָן**. וְאֵין לוֹמַר נֶהֱמְנוּהוּ בְּמִגּוֹ דְּאִי בָּעֵי אָמַר שֶׁמְּצָאוֹ וְלָקַח מִמֶּנּוּ, אֵין זֶה מִגּוֹ טוֹב שֶׁמִּתְיָרֵא שֶׁיִּמְצֵא בַּדַּאי אִם יָבֹא אוֹתוֹ פְּלוֹנִי וְיִשְׁאָלֵהוּ זֶה שֶׁשְּׁלָחוֹ. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ו

טו **שֶׁלִּי חָדָשׁ וְשֶׁל חֲבֵרִי יָשָׁן**. בְּתוֹסְפוֹת כְּתוּבוֹת כ"ד הָאֲרִיכוּ לְהַקְשׁוֹת וְהֶעֱלוּ כְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י ז"ל. שֶׁלִּי חָדָשׁ וְאֵינוֹ יָבֵשׁ כָּל צָרְכּוֹ, שֶׁל חֲבֵרִי יָבֵשׁ וְיָשָׁן, דְּאַף עַל פִּי שֶׁמְּגָרֵעַ שֶׁלּוֹ וּמוֹסִיף לְהַשְׁבִּיחַ שֶׁל חֲבֵרוֹ אֵינוֹ נֶאֱמָן לְהַחֲזִיק אֶת חֲבֵרוֹ בְּחֶזְקַת מְתֻקָּן, שֶׁאֵינָן אֶלָּא מַעֲרִימִין:

משנה ז

טז וְטַעֲמֵיהוּ דְּרַבָּנָן דִּמְצוּיִין הֵם לְהִתְפָּרְנֵס מֵעִיר אַחֶרֶת. יְרוּשַׁלְמִי:

פרק ה

משנה א

א **הָרֵי זֶה**. פֵּרוּשׁ זֶה הָאֶחָד מִמַּאֲה יִהְיֶה בְּצַד זֶה מַעֲשֵׂר וְהֵינוּ קְבִיעַת מָקוֹם:

ב **תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר**. לְפִי שֶׁהַהַפְרָשָׁה הִיא לִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר בִּלְבָד, אֲבָל הַמַּעֲשֵׂר אֵין צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ דְּכֵיוָן שֶׁקָּרָא שֵׁם וְנָטַל תְּרוּמָתוֹ הֲרֵי הַלֵּוִי הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה, הִלְכָךְ קֹבַע מָקוֹם וּמְסַיֵּם לְאֶחָד מִמַּאֲה שֶׁזֶּה יַפְרִישׁ אַחַר כָּךְ, וְאֵין צָרִיךְ יוֹתֵר. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ב

ג מִשְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ וּשְׁלִישׁ שֶׁחוֹלֵק הַמֵּאָה לִשְׁלֹשָׁה חֲלָקִים וּמִכָּל חֵלֶק נוֹטֵל עֲשִׂירִית הָעֲשִׂירִית וְשָׁלֹשׁ הָעֲשִׂירִיּוֹת הֵן אֶחָד מִשְּׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ וּשְׁלִישׁ. וְעַיֵּן בְּתוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ד כְּלוֹמַר דְּהַשְׁתָּא אֵין אָנוּ צְרִיכִין לְפָרֵשׁ חָסֵר דָּבָר מֵעֵט כֵּיוָן דְּבָלְאוּ הָכִי מַתְנִיתִין כְּאַבָּא אֶלְעָזָר:

ה וְהַשְׁאָר חַלָּה. בַּיְרוּשַׁלְמִי הָרוֹצֶה לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְחַלָּה כְּאַחַת כַּמָּה הֵן אֶחָד מֵעֶשְׂרִים וּפֵרֵשׁ הָרַ"שׁ אֶחָד מֵעֶשְׂרִים הַיְנוּ חֲמֵשׁ סְאָה מִמֵּאָה. שְׁתַּיִם מֵהֶן תְּרוּמָה גְּדוֹלָה וְאַחַת תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וּשְׁתַּיִם לְחַלָּה שֶׁהִיא אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וּשְׁמֹנָה, אֶלָּא דְּכָךְ אֵין הַחֶשְׁבּוֹן מְכֻוָּן:

ו **בְּצָפוֹנוֹ**. שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם בְּהוֹשָׁטַת יַד יָמִין נוֹטֵל מַה שֶּׁכְּנֶגֶד יְמִינוֹ, וְהִיא שְׂמֹאלוֹ שֶׁל אוֹתוֹ דָּבָר, לְכָךְ מַקְדִּים צְפוֹנוֹ. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ג

ז כִּי הַנַּחְתּוֹם בְּעַצְמוֹ אֶפְשָׁר שֶׁיַּעֲשֶׂה מֵעֶסֶה אַחַת מִינִים הַרְבֵּה מִן הַלֶּחֶם בִּדְפוּסִים מְשֻׁתָּנִים זֶה מִזֶּה. הָרַ"מ:

משנה ד

ח **וּטְפוּס**. כְּמוֹ דְּפוּס, לְפִי שֶׁהָיוּ עוֹשִׂין הַלֶּחֶם בְּדָפוּס. הָרַ"מ:

משנה ה

ט **פִּלְחֵי דְּבֵלָה**. כְּשֶׁנִּתְיַבְּשׁוּ וּדְרוּסוֹת בְּעִגּוּל מִתְעַגֵּל לִפְלָחִים שֶׁיֵּשׁ בְּפֶלַח כַּמָּה דְּבֵלוֹת. הָרַ"שׁ. וּפֶלַח מִלְּשׁוֹן פּוֹלֵחַ וּבוֹקֵעַ:

י הָרַמְבַּ"ם מְפָרֵשׁ בְּדֶרֶךְ אַחֵר. לְפִי שֶׁנֹּאמַר שֶׁזֶּה שֶׁנָּתַן מַתָּנָה גְּדוֹלָה אִישׁ נָדִיב הוּא וְעַל כָּל פָּנִים הוֹצִיא הַמַּעֲשְׂרוֹת, וְזֶה שֶׁנָּתַן מַתָּנָה מֻעֶטֶת אִישׁ כִּילַי הוּא וְלֹא עָשַׂר, לְכָךְ לֹא יִתְעָרֵב הַכֹּל, שֶׁמָּא יַפְרִישׁ מִדְּמַאי עַל הַוַּדַּאי:

משנה ז

יא **וּמְגַנּוֹת אֲחֵרוֹת**. אִם לָקַח מִמֶּנּוּ וְחָזַר וְלָקַח מִמֶּנּוּ פַּעַם שְׁנִיָּה. הָרַ"מ:

משנה ח

יב **אֵין אָדָם רַשַּׁאי**. שֶׁאֵין רַשַּׁאי לְהוֹצִיא מִיָּדוֹ בִּלְתִּי מְתֻקָּן, דְּשֶׁמָּא לֹא יוֹדִיעַ לַלּוֹקֵחַ:

יג דְּאִי אִפְּכָא טָבֶל מֵעֵט בְּחֻלִּין מְרֻבִּין נִתְבַּטֵּל בָּרֹב מִדְּאוֹרַיְתָא וְלֹא נִתְחַיֵּב אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן. וְאִם יְתַקֵּן בְּטָבֶל וַדַּאי מִמָּקוֹם אַחֵר יִהְיֶה מִן הַחִיּוּב עַל הַפָּטוּר:

יד הוּא הַדִּין לְנֶאֱמָן עַל הַמַּעֲשְׂרוֹת:

משנה ט

טו וּלְרַבִּי מֵאִיר קָא מַשְׁמַע לָן קְרָא שֶׁלֹּא תּוּכַל לְמָכְרָם לַחֲלוּטִין לְהַפְקִיעַ מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת:

טז דְּדָרְשֵׁי לֵיהּ כְּפַשְׁטֵיהּ. וּמִשּׁוּם גָּזֵל הַכֹּהֵן נַמִּי לֹא חַיְשֵׁי דַּהֲוֵי מָמוֹן שֶׁאֵין לוֹ תּוֹבְעִים וְעוֹד דְּלֹא הֲבָרַר חֻלְקָן. הַר"ש:

יז וְכָל שֶׁכֵּן דְּמֵהַאי טַעֲמָא פָּלֵיג עַל מַשֶּׁל יִשְׂרָאֵל עַל שֶׁל כּוּתִים. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה י

יח וְאָסוּר אַף לַכֹּהֲנִים כְּדִתְנַן בְּמִשְׁנָה ב' פֶּרֶק ח' דִּתְרוּמוֹת, וְנִדְרָשׁ מִפָּסוּק כֵּן תָּרִימוּ גַּם אַתֶּם לְרַבּוֹת כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם:

משנה יא

יט **מִן הַדְּמַאי**. תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר בְּדְמַאי, וּבְוַדַּאי אַף תְּרוּמָה גְּדוֹלָה בִּכְלַל, לְהָכִי תְּנַן סְתָמָא:

כ **וְיַחֲזֹר כּוּ'**. שְׁהֲרֵי אֶפְשָׁר שֶׁאֶחָד מֵהֶן טָבֵל. אֲבָל אִם תָּרַם מֵעֲצִיץ שֶׁאֵינוֹ נָקוּב עַל שֶׁאֵינוֹ נָקוּב תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה, לְפִי שֶׁשְּׁנֵיהֶם בְּעֵרֶךְ אֶחָד וְחִיּוּבָן מְדֹרַבָּנָן. הַר"מ:

כא **עַד שֶׁיּוֹצִיא**. הַבַּעַל הַבַּיִת וְאַחַר כָּךְ יִתְּנֶנָּה לַכֹּהֵן. הַר"מ:

פרק ו

משנה א

א אֵינוֹ רוֹצֶה לוֹמַר אֲבָל לִתְרֹם צָרִיךְ, דְּאִם כֵּן אֵין בֵּין מְקַבֵּל לְחוֹכֵר, אֶלָּא הֲשְׁאַל שֵׁם מַעֲשֵׂר לְכָלָל הַמַּתָּנוֹת:

ב **לִפְנֵיהֶם**. וְהַחֲלוּקָה יִהְיֶה בִּפְנֵי בַּעַל הַשָּׂדֶה שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁמַּה שֶּׁנָּתַן לוֹ הוּא טֶבֶל. הַר"מ:

ג דְּאַדַּעְתָּא דְּהָכִי יוֹרְדִים הַחוֹכְרִים וּמַעְקְרָא בְּשֶׁל רְשׁוּת הַמַּחְכִּיר גְּדֵלִים אֵין זֶה פּוֹרֵעַ, וּמֵהַאי טַעֲמָא נַמִּי לֹא הֲוֵי כְּמוֹכֵר טָבֵל לְעַם הָאָרֶץ:

ד כָּתַב הַר"מ וְזֶה הָעִקָּר בְּיָדֵינוּ מַה שֶּׁאָמַר הַכָּתוּב (דְּבָרִים ז) לֹא תִכְרֹת לָהֶם בְּרִית וְלֹא תְחָנֵּם, וּבָאָה הַקַּבָּלָה לֹא תִתֵּן לָהֶם חֲנִיָּה בַּקַּרְקַע, וּלְפִיכָךְ נִדְחֹק אֹתָם שֶׁלֹּא יִשְׁכְּרוּ אֹתָהּ מִמֶּנּוּ עַד שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְמִכְרָהּ:

משנה ג

ה וּלְרַבִּי אֶלִיעֶזֶר סְתָמוֹ בְּהִתְנָה שֶׁהַמַּעֲשְׂרוֹת שֶׁלָּהֶם דַּהֲוָה לֵיהּ כְּאוֹמֵר לוֹ תִּלֹּשׁ מִקַּרְקַע זֶה שֶׁתִּקָּנֶה לְךָ, וּבְהָכִי קָנֵי:

משנה ד

ו **הַקַּרְתָּנִי**. מוֹדֶה בְּכֹהֵן טָמֵא שֶׁהוּא שֻׁתָּף עִם הַטָּהוֹר דַּאֲפִלּוּ הָכִי חוֹלֵק עִמּוֹ דַּהֲרֵי יוּכַל לְמָכְרוֹ לְטָהוֹר. אֲבָל הָכָא אֵין רַשַּׁאי לְמָכֹר חוּץ לִירוּשָׁלַיִם:

משנה ה

ז וְכָל שֶׁכֵּן אִיפְּכָא וּסְתָמָא תְּנַן׃

ח מַשְׁמַע דְּהוּא הַדִּין אִם קִבֵּל לְמָסְקָן, וּמַהַרַמְבַּ"ם מַשְׁמַע דְּדַוְקָא לְשֶׁמָּן תְּנַן׃

משנה ז

ט וְאַף דִּלְקַמָּן בְּפֶרֶק ז' מִשְׁנָה ד' קַיְמָא לָן דְּבַדְרַבָּנָן יֵשׁ בְּרֵירָה, הַיְנוּ לְרַבִּי אוֹשַׁעְיָה דִּסְבִירָא לֵיהּ הָכִי. אֲבָל הָרַ"מ מְפָרֵשׁ דְּמַיְרֵי שֶׁחִלְּקוּ הָעֲנָבִים וְהִפְרִישׁ מֵחֶלְקוֹ מַעֲשְׂרוֹתָיו וְאַחַר כָּךְ נִתְעָרְבוּ הָעֲנָבִים וְדָרְכוּ בְּיַחַד, אִם כֵּן אֵין זֶה עִנְיָן לְדִין בְּרֵירָה׃

משנה ח

י וּלְפָרוּשׁ הָרַ"מ אֵין צְרִיכִין לְחַלֵּק בָּזֶה, אֶלָּא דִּלְעֵיל מַיְרֵי שֶׁנִּתְעָרֵב אַחֲרֵי שֶׁכִּבֵּר חִלְּקוּ, וְהָכָא מַיְרֵי שֶׁעֲדַיִן לֹא חִלְּקוּ וְלֹא הִפְרִישׁ הַמַּעֲשֵׂר כְּלוּם׃

משנה ט

יא **טַל אַתָּה**. וּפֵרוּשׁ הָרַ"ב הָכָא נַמִּי בְּקָמוֹתֶיהָ וּבַעֲנָבִים הַמְחֻבָּרִים דַּוְקָא׃

יב **טַל כּוּ'** הַיְבֵשׁ. וְאִיפְּכָא פְּשִׁיטָא שֶׁלֹּא יֹאמַר, שֶׁכָּל שֶׁהַכֹּשֶׁר לְטֻמְאָה הוּא בְּחֻזְקַת טָמֵא בְּיַד עַם הָאָרֶץ. וְעַיֵּן בְּתוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב׃

יג לְפִי שֶׁאֵין בֵּינֵיהֶם קָרְבָה שֶׁהַדַּת הִבְדִּיל בֵּינֵיהֶם, וַחֲכָמִים תִּקְּנוּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יַחֲזֹר לְסוּרוֹ׃

משנה יא

יד **מְעַשְּׂרִין הֵן נֶאֱמָן**. וְלֹא אָמְרִינַן דְּכֵיוָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ שָׂדֶה הֲוֵי מִגּוֹ גָּרוּעַ לוֹמַר דְּמִשֶּׁל חוּץ לָאָרֶץ הֵן׃

משנה יב

טו שֶׁנִּמְצָא מוֹצִיא מִתַּחַת יָדוֹ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְתֻקָּן׃

פרק ז

משנה א

א וְאֵין לְהַקְשׁוֹת דִּבְלֹא הִדִּירוֹ אֵיךְ אוֹכֵל אֶצְלוֹ וְהָתְנַן בְּפֶרֶק ג' שֶׁאֵינוֹ מִתְאָרֵחַ אֵצֶל עַם הָאָרֶץ, דְּיֵשׁ לוֹמַר דְּהָכָא בָּעֵי תַּקָּנָה לְמִי שֶׁרוֹצֶה לֶאֱכֹל מְתֻקָּן וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא קִבֵּל עָלָיו לִהְיוֹת נֶאֱמָן. אִי נַמִּי מַיְרֵי בְּיִחֵד לוֹ עֵדִים. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב׃

ב **אוֹמֵר מֵעֶרֶב שַׁבָּת**. כִּי בִּדְמַאי אָדָם מַתְנֶה עַל הַדָּבָר שֶׁאֵינוֹ בִּרְשׁוּתוֹ הָרַ"מ׃

ג מְשַׁעֵר בְּאָמֶד כַּמָּה שִׁעוּר אֲכִילָתוֹ וּמְחַשֵּׁב בְּלִבּוֹ לְהַתְנוֹת עַכְשָׁיו וְשֶׁיַּפְרִישׁ כָּזֶה לְמָחָר׃

משנה ב

ד וְהוּא הַדִּין לְמַה שֶּׁיֹּאכַל שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיְּחַזֵּר וְיִרְחֹשׁ בִּשְׁפָתָיו בְּשַׁבָּת בְּשָׁעָה שֶׁמַּפְרִישׁ זוֹ אַחַר זוֹ. יְרוּשַׁלְמִי:

ה **וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי בְּפִיו**. בְּכוֹס לֹא שַׁיָּךְ כְּלָל הַאי בְּצָפוֹנוֹ כוּ' וְהַוְיָא יוֹתֵר קְבִיעַת מָקוֹם בְּפִיו:

משנה ג

ו **וְחוֹשֵׁשׁ**. מִלְּשׁוֹן וְלֹא חָשַׁכְתָּ אֶת בִּנְךָ:

ז וּלְכָךְ רַשַּׁאי לֶאֱכֹל, וְאֵין רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁנִּחְיְבֵהוּ לְבַעַל הַבַּיִת שֶׁיִּתֵּן לוֹ כוּ' דְּמִכַּיָּון שֶׁהוּא עַם הָאָרֶץ לֹא יִשְׁמַע לָנוּ לְעַשֵּׂר פֵּרוֹתָיו דְּמַאי:

משנה ד

ח **מִבֵּין הַכּוּתִים**. דְּאִלּוּ יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ רַשַּׁאי לִמְכֹּר טֶבֶל אֶלָּא לְצֹרֶךְ, וְכֵיוָן דְּלֹא שְׂכִיחַ לֹא בָּעֵי לְמַתְנֵיהּ הָכָא:

משנה ה

ט **לְהַפְרִישׁ**. לֹא גָּרְסִינַן לָמָּחָר לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הָרַ"ב לְעֵיל לְחַלֵּק בֵּין שֶׁאֵינוֹ מְתַקֵּן אֶלָּא מַה שֶּׁאוֹכֵל לַמְתַקֵּן אֶת כָּל הַנֹּאד. דְּאִי גָּרַס אֵין צָרִיךְ לְחַלֵּק בְּהָכִי אֶלָּא הָוָה לֵיהּ לְחַלֵּק בֵּין וַדַּאי לְדָמַאי. וְעַיֵּן בְּתוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ו

י **מַעֲשְׂרוֹת**. הַשְּׁאַל שֵׁם מַעֲשְׂרוֹת לְכָלַל הַמַּתָּנוֹת וּבִכְלָלָן גַּם הַתְּרוּמָה:

יא **מְעֻשָּׂרֶת**. בְּהַךְ קְמַיְתָא לֵיכָּא חִדּוּשׁ שֶׁהָרִאשׁוֹנָה מְעֻשָּׂרֶת, וּמִשּׁוּם סֵיפָא נָקְטָהּ. הָרַ"שׁ:

יב דְּרַבִּי מֵאִיר הִיא דְּאָמַר אֵינוֹ תּוֹפֵס אֶלָּא לְשׁוֹן רִאשׁוֹן כִּדְאִיתָא בְּמַסֶּכֶת תְּמוּרָה:

יג וְאֵין לְהַקְשׁוֹת דְּהָא בְּמַפְרִישׁ מִפְּטוּר עַל הַחִיּוּב תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה אֶלָּא דְּיַחֲזֹר וְיִתְרֹם, וְאִם כֵּן אֵיךְ קָאָמַר וְלֹא אָמַר כְּלוּם. דְּשָׁאנֵי הָתָם שֶׁהִפְרִישׁ וְהַתְּרוּמָה נִכֶּרֶת לְכָךְ תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה כְּדֵי שֶׁלֹּא לְזַלְזוֹלֵי בִּתְרוּמָה, אֲבָל הָכָא שֶׁלֹּא נִתְרְמָה וְלֹא נִכֶּרֶת אֵין כָּאן בֵּית מֵחוּשׁ כְּלָל:

משנה ז

יד וְאַמַּתְנִיתִין דִּשְׁתֵּי כַלְכָּלוֹת נַמִּי קַאֵי מִדְּלֹא תָנֵי בְּהָא אֶלָּא מַעֲשְׂרוֹת:

טו **חֻלִּין מְתֻקָּנִים**. הַטֶּבֶל כְּשֶׁיּוֹצִיא מִמֶּנּוּ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר וְלֹא שְׁאָר מַעֲשְׂרוֹת יִקָּרֵא חֻלִּין מִפְּנֵי שֶׁהַקְּדֻשָּׁה נִטְלָה מִמֶּנּוּ, וְחֻלִּין מְתֻקָּנִים הַיְנוּ שֶׁהוֹצִיא מִמֶּנּוּ כָּל הַתְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת. הָרַ"מ:

טז וְכָלְהּ מַתְנִיתִין כְּשֶׁאֵין לוֹ פַּרְנָסָה מִמָּקוֹם אַחֵר. וְעַיֵּן בְּפֶרֶק ג' דְּחַלָּה מִשְׁנָה ט':

יז וּלְהָכִי בָּעֵינַן עֲשָׂרָה. דְּהָא מִשּׁוּם דְּדַיְנִינַן לֵיהּ כְּאִלּוּ יֵשׁ לוֹ פַּרְנָסָה מִמָּקוֹם אַחֵר הוּא, וְכָל שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲשָׂרָה חֲלָקִים יְתֵרִים. שֶׁיֵּשׁ לָנוּ לְהַפְרִישׁ מֵהֶן אֶחָת לִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר הָרְאוּיָה

לְחַלֵּק עֲשִׂירִית מֵעֲשָׂרָה חֻלְקֵי הַטֶּבֶל אוֹ הַמַּעֲשֵׂר, הִלְכָּךְ דַּיְנִינַן לֵיהּ כְּפַרְנָסָה מִמָּקוֹם אַחֵר, וּבְפָחוֹת מִזֶּה לֹא נוֹכַל לְדַיְנוֹ כָּךְ. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

משנה ח

יח וְכָל הַחֲרָדָה הַזֹּאת בִּשְׁבִיל תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

יט **שְׁתֵּי חָבִיּוֹת**. פְּתַח בְּכַד וְסֵיֵּם בְּחָבִית, לוֹמַר לְךָ הַיְנוּ כַּד הַיְנוּ חָבִית, כִּדְאִיתָא בְּבָבָא קַמָּא (כז.):

כ **חֲצִי שׁוּרָה אַחַת מַעֲשֵׂר**. לְשׁוֹן הָרַ"מ וְאִם אָמַר חָבִית אַחַת מֵחֲצִי שׁוּרָה אַחַת מַעֲשֵׂר וְלֹא יִחֵד אֵיזוֹ חֲצִי שׁוּרָה יִקַּח עֶשְׂרִים חָבִיּוֹת עֶשֶׂר עַל אֲלַכְסוֹן אֶחָד וְעֶשֶׂר עַל אֲלַכְסוֹן אַחֵר הָעוֹבֵר עָלָיו וְנִמְצָא לוֹקֵחַ חָבִית מִכָּל חֲצִי שׁוּרָה מִן הַשּׁוּרוֹת וְאַחַר כָּךְ יוֹצִיא מִכֻּלָּם חָבִית אַחַת: